

CRPM CPMR

CONFERENCE DES REGIONS PERIPHERIQUES MARITIMES D'EUROPE
CONFERENCE OF PERIPHERAL MARITIME REGIONS OF EUROPE

6, rue Saint-Martin 35700 RENNES - F
Tel. : + 33 (0)2 99 35 40 50 - Fax : + 33 (0)2 99 35 09 19
e.mail : secretariat@crpm.org - web : www.crpm.org

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ : Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εισαγωγή: Η εδαφική συνεργασία, ένα διακύβευμα στην Ευρώπη και στα σύνορά της

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολίτες της και τα εδάφη της αντιμετωπίζουν σήμερα πολυάριθμες προκλήσεις. Ορισμένες, ήδη καταγεγραμμένες, γίνονται πιο έντονες, άλλες προκύπτουν από την όλο και λιγότερο ελεγχόμενη παγκοσμιοποίηση, και όλες οξύνονται από την παγκόσμια κρίση που αντιμετωπίζει ο κόσμος και οι οικονομίες. Οι νέες αυτές προκλήσεις δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο μέσα στα ισχύοντα σύνορα (κλιματικές αλλαγές, ναυτιλιακά ζητήματα όπως η ασφάλεια στην ναυσιπλοΐα...) ή μέσω προσεγγίσεων -που ισχύουν ακόμα- για κάθε τομέα χωριστά, ανεξάρτητα από το επίπεδο της εκάστοτε κυβέρνησης (μεταφορές, περιβάλλον, γεωργία, καινοτομία κ.α...). Εξάλλου, τίθενται τόσο σε επίπεδο ΕΕ, όπου η εργασία και οι μελέτες πρέπει να οδηγούνται πέρα από τα εσωτερικά σύνορα, όσο και στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Έτσι, η ΕΕ δεν έχει πλέον την πολυτέλεια να εξετάζει τις πολιτικές της προτάσεις δίχως να λαμβάνει υπόψη της το γεωπολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκεται. Για να είναι η ΕΕ δυνατή σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, για να μπορέσει να διασφαλίσει την ευημερία και την ασφάλεια των πληθυσμών της, οφείλει παράλληλα να συνεισφέρει στην ανάπτυξη των χωρών και των Περιφερειών που γειτονεύουν με τα σύνορά της.

Η ανάπτυξη μιας γεωστρατηγικής και οικονομικής περιοχής 800 εκατομμυρίων κατοίκων (Ευρωπαϊκή Ένωση και γείτονες χώρες) προϋποθέτει επίσης την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, τη σταθερότητα και την ασφάλεια των Περιφερειών που βρίσκονται εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Τα μεθοριακά αυτά εδάφη καθώς και οι πληθυσμοί τους, αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερο τρόπο τις νέες προκλήσεις και είναι προτιμότερο να λάβουμε υπόψη αυτές τις ιδιαίζουσες συνθήκες και να ανταπεξέλθουμε μέσω μελλοντικών πολιτικών που θα έχουν σαν στόχο την διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης. Οι Περιφέρειες είναι οι πρωταρχικοί παράγοντες στις λύσεις που πρέπει να εφαρμοστούν, και επίσης πρέπει να εμπλακούν στον ορισμό αυτών των πολιτικών.

Μεταξύ των μέσων στην υπηρεσία της συνοχής, αρμόζει να τονίσουμε την σπουδαιότητα, το ενδιαφέρον και την χρησιμότητα της εδαφικής συνεργασίας, είτε αυτή γίνεται μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (3^{ος} στόχος της πολιτικής συνοχής) είτε στα σύνορα της ΕΕ (διασυνοριακή συνεργασία του μηχανισμού γειτονίας και εταιρικής σχέσης και σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτονία όσον αφορά τις εξόχως απόκεντρες Περιφέρειες - ΕΑΠ).

Το ενημερωτικό αυτό σημείωμα έχει σαν στόχο να παρουσιάσει συνοπτικά το εν λόγω μέσο, το διακύβευμα που αντιπροσωπεύει για τις Περιφέρειες CRPM, καθώς και τις εργασίες και τις σκέψεις που έγιναν στα πλαίσια της ομάδας εργασίας «εξωτερικές συνεργασίες» για όλες τις Περιφέρειες-μέλη που αφορά.

1. Συνοπτική παρουσίαση του μηχανισμού ευρωπαϊκής γειτονίας και εταιρικής σχέσης (IEVP)

Πριν το 2004, υπήρχαν ήδη διάφορα προγράμματα εταιρικής σχέσης, συνεργασιών πάνω σε κοινό θέμα, όπως και γεωγραφικών συνεργασιών με τα Κράτη, τις Περιφέρειες κι επίσης με την κοινωνία των πολιτών των γειτόνων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το Βορρά της Ρωσίας μέχρι τα νότια παράλια της Μεσογείου περνώντας από τον Καύκασο και τα Βαλκάνια [MEDA (Συνοδευτικά μέτρα), TACIS (Τεχνική Βοήθεια στην Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών), EDDH (European Drug Development Hub...)].

Από το 2004, η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκινά την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας¹ με σκοπό να ενισχύσει τις σχέσεις της με τους εταίρους της στην Ανατολική Ευρώπη, το Νότιο Καύκασο και το Νότιο της Μεσογείου. Στα πλαίσια διμερών σχέσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση τους προτείνει στήριξη στις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στο να τονώσουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη καθώς και επιπλέον παροτρύνσεις όπως συμμετοχή στην

¹ Αφορά τις ακόλουθες χώρες: Αλγερία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Αίγυπτο, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανο, Λιβύη, Μολδαβία, Μαρόκο, Κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη, Συρία, Τυνησία και Ουκρανία

εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά. Κάθε χώρα εταίρος δεσμεύεται σε αντάλλαγμα, να προβεί σε μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο εκδημοκρατισμού και Κράτους Δικαίου, μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, συνεργασίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, καθώς επίσης να ενισχύσει τις συνεργασίες της σε θέματα όπως η μάχη ενάντια στο οργανωμένο έγκλημα.

Στην περίπτωση της Ρωσίας, ήδη από το 2003 συνέρχεται η σύνοδος κορυφής της Αγίας Πετρούπολης που προβλέπει στην δημιουργία στρατηγικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ένωσης και της Ρωσίας και η οποία περιλαμβάνει τέσσερα κοινά πεδία² που προσφέρουν στις σχέσεις της ΕΕ με τη Ρωσία μία πολιτική διάσταση και μία τοπική έκφραση της εταιρικής αυτής σχέσης, κυρίως στην Περιφέρεια της Βαλτικής.

A- Νομικό πλαίσιο : διμερείς συμφωνίες ΕΕ/Χώρα Εταίρος

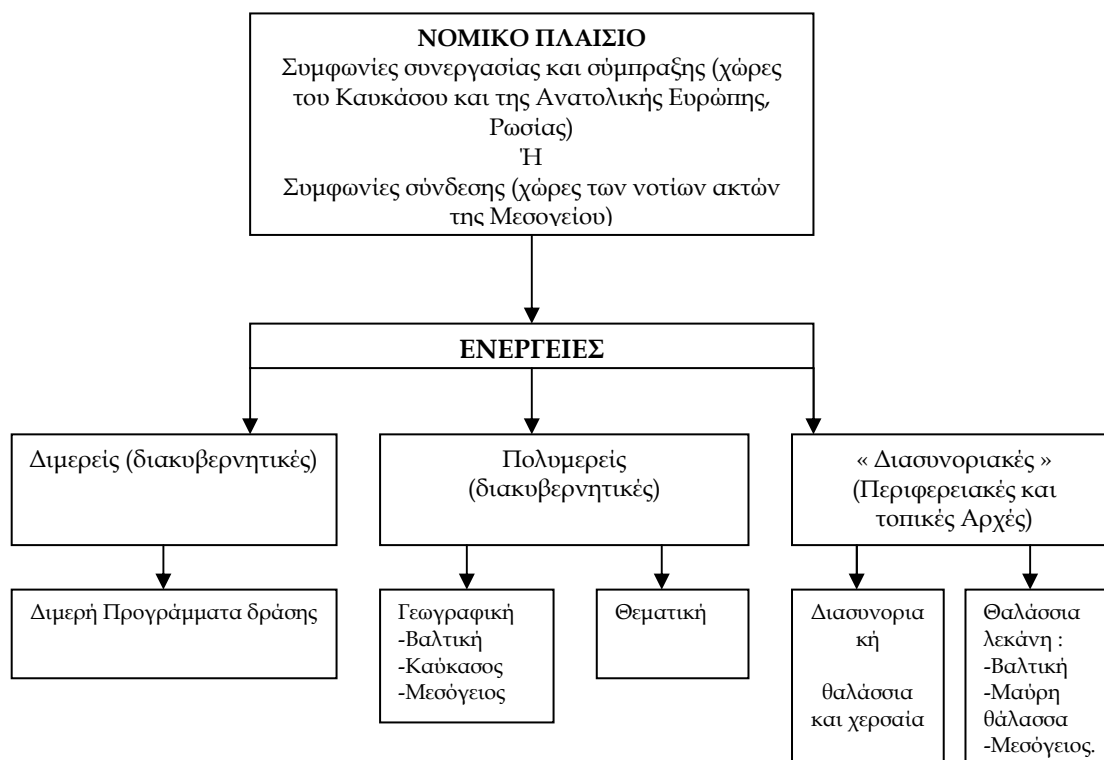
Το νομικό πλαίσιο των ενεργειών που διεξήχθησαν στο εσωτερικό της ΓΙΕVP ορίζεται στις διμερείς συμφωνίες με την ονομασία «συμφωνίες σύμπραξης και συνεργασίας» για την Ανατολική Ευρώπη, το Νότιο Καύκασο και τη Ρωσία και «συμφωνίες σύνδεσης» για τις χώρες της νότιας Μεσογείου. Ανεξάρτητα σχέδια δράσης προσαρμοσμένα σε κάθε χώρα εταίρο, προσδιορίζουν στη συνέχεια λεπτομερή προγράμματα πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων που υιοθετούνται από κοινού. Το μέτρο και ο ρυθμός προόδου των σχέσεων του κάθε εταίρου με την ΕΕ εξαρτάται από τη ίδια του την ικανότητα και την πολιτική βούληση που έχει ώστε να υλοποιήσει τις προτεραιότητες που έχουν σχεδιαστεί.

B – Οι διαφορετικές μορφές δράσης της ΙΕVP

Με βάση τις διμερείς συμφωνίες, διάφορες μορφές δράσης έχουν εφαρμοστεί στην ΙΕVP :

- Διμερείς δράσεις μεταξύ της ΕΕ και του Κράτους εταίρου ή συνδεδεμένου που κινητοποιούν το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής ενίσχυσης³. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει τακτικά ένα κατάλογο με τις πολιτικές και τομεακές μεταρρυθμίσεις που είναι ήδη σε ισχύ στις διάφορες χώρες καθώς και με τα αποτελέσματα με όρους οικονομικής ανάπτυξης (βλ. ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/index_fr.htm) ;
- Πολυμερείς διακυβερνητικές δράσεις γεωγραφικής (Βαλτική, Καύκασος, Μεσόγειος) ή θεματικής φύσεως ;
- Δράσεις « διασυννοριακές » (με την έννοια του διασυννοριακού και διακρατικού του 3^{ου} στόχου της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ) που συνδέουν τις περιφερειακές και τοπικές αρχές.

Σχήμα σύνθεσης:

² Κοινός χώρος οικονομίας, κοινός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ένας χώρος συνεργασίας στο πεδίο εξωτερικής ασφάλειας και ένας χώρος έρευνας και παιδείας, που περιλαμβάνει στοιχεία πολιτιστικού χαρακτήρα

³ Περίπου το 75% των 5,621 εκατομμυρίων € που διατίθενται για την περίοδο 2007-2010

2. Συμμετοχή των υποεθνικών αρχών: η διασυνοριακή πτυχή της I EVP

Γνωρίζοντας την σπουδαιότητα που έχει ο ρόλος των εδαφών στην ανάπτυξη των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αναγκαιότητα που υπάρχει να ενισχυθεί ο ενεργός ρόλος των πρωταγωνιστών σε αυτά τα εδάφη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισήγαγε στο μηχανισμό γειτονίας και εταιρικής σχέσης μία πτυχή «διασυνοριακής συνεργασίας». Η πτυχή αυτή έχει σαν στόχο να αναδείξει τις προκλήσεις που τίθενται σε επίπεδο γειτονικών εδαφών εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και να ενθαρρύνει την συνεργασία μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και ανάμεσα στις τελευταίες και την κοινωνία των πολιτών. Η προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας διασφαλίζεται έτσι από τα ακόλουθα 15 διασυνοριακά προγράμματα « I EVP-CTF »:

Προγράμματα που έχουν συγκροτηθεί σε σχέση με ένα χερσαίο σύνορο: <ul style="list-style-type: none">- Πρόγραμμα Kolarctic Ρωσία- Πρόγραμμα Καρελία/ Ρωσία- Πρόγραμμα Νοτιοανατολική Φινλανδία/ Ρωσία- Πρόγραμμα Εσθονία/ Λετονία/ Ρωσία- Πρόγραμμα Λετονία/ Λιθουανία/ Ρωσία- Πρόγραμμα Λιθουανία/ Πολωνία / Ρωσία- Πρόγραμμα Πολωνία/ Λευκορωσία/ Ουκρανία- Πρόγραμμα Ουγγαρία/ Σλοβακία/ Ρουμανία/ Ουκρανία- Πρόγραμμα Ρουμανία/ Ουκρανία/ Δημοκρατία της Μολδαβίας	Προγράμματα που έχουν συγκροτηθεί σε σχέση με ένα θαλάσσιο πέρασμα: <ul style="list-style-type: none">- Πρόγραμμα Ισπανία/ Μαρόκο- Πρόγραμμα Διασυνοριακή Συνεργασία/ Ατλαντικός- Πρόγραμμα Ιταλία/ Τυνησία
Προγράμματα που καλύπτουν τις θαλάσσιες λεκάνες: <ul style="list-style-type: none">- Πρόγραμμα της Βαλτικής θάλασσας- Πρόγραμμα της Μαύρης θάλασσας- Πρόγραμμα της Μεσογείου θάλασσας	

Ο χορηγούμενος προϋπολογισμός στην I EVP για την περίοδο 2007-2013 φτάνει στα 12 περίπου δισεκατομμύρια ευρώ. Το 90% περίπου των χρημάτων θα διατεθούν σε διμερείς και περιφερειακές ενέργειες (με την έννοια των πολυεθνικών ενεργειών).

3. Οι προκλήσεις του σήμερα και του αύριο - Εργασίες της CRPM και της ομάδας εργασίας «Εξωτερικές συνεργασίες»

Α. Συμμετοχή των Περιφερειών στα ισχύοντα προγράμματα « I EVP – CTF » 2007-2013

Πριν από όλα, συνιστάται να παρακολουθούμε και να προωθούμε τα προγράμματα που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή, ειδικότερα τα τρία προγράμματα που καλύπτουν τις θαλάσσιες λεκάνες (Βαλτική, Μαύρη θάλασσα, Μεσόγειος), έτσι ώστε να διασφαλίσουμε πως οι Περιφέρειες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι εταίροι τους στις γειτονικές χώρες θα λάβουν ενεργά μέρος στα εν λόγω προγράμματα και θα επωφεληθούν από τις διαθέσιμες χρηματοδοτήσεις έτσι ώστε να εξελίξουν την συνεργασία μεταξύ των Περιφερειών.

Στις εργασίες που η CRPM έχει να πραγματοποιήσει, είναι χρήσιμο να συμπεριλάβει τη δημιουργία στενού δεσμού με τις ενδιαφερόμενες γεωγραφικές επιτροπές, την προώθηση προγραμμάτων μαζί με τις Περιφέρειες μέλη, παρακολούθηση και συνεδριάσεις ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τα ισχύοντα προγράμματα, τα επίπεδα συμμετοχής των περιφερειακών αρχών, τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν, τα πρωτεύοντα εξεταζόμενα θέματα, κ.ά.

Τα εξεταζόμενα θέματα έχουν πάντα την πολιτική βλέψη να συνεισφέρουν στην συνοχή των εδαφών και στην ανάπτυξη των εν λόγω εδαφών εκατέρωθεν των συνόρων της Ένωσης.

Για να επιτευχθεί αυτό, προτάθηκε η εργασιακή ομάδα της CRPM να προσεγγίσει το πρόγραμμα **Interact** το οποίο προωθεί και υποστηρίζει την σωστή διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας. Ομοίως, τα μέλη της εργασιακής ομάδας θα προσεγγίσουν το δίκτυο **ORATE** (Δικτυακό Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας) με σκοπό την προώθηση σκέψεων κοινής δράσης.

Κρίνεται σκόπιμο να υπογραμμιστεί πως, μεταξύ των ΕΑΠ, μόνο τα Κανάρια Νησιά εμπλέκονται επί του παρόντος στην I EVP μέσω του προγράμματος Ισπανία-Μαρόκο. Τα σύνορα ωστόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν περιορίζονται σε αυτά που καλύπτονται από την I EVP, αλλά αντιθέτως, οι ΕΑΠ διαμορφώνουν οι ίδιες τα σύνορα της Ένωσης στο εσωτερικό των γεωγραφικών χώρων στους οποίους υπάγονται. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΑΠ

πριμοδοτούνται με ένα Σχέδιο Δράσης για την Ευρύτερη Γειτονία, το οποίο θα πρέπει επίσης να αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης και σχετικών προτάσεων μελλοντικά.

B. Προετοιμασία προτάσεων για το μέλλον : 2014-2020

Όπως αναφέρθηκε ήδη, θα πρέπει να υπάρχει μία πραγματική ανάπτυξη στα σύνορα της Ένωσης ούτως ώστε η τελευταία να μπορέσει να επιδιώξει την δική της ανάπτυξη και να συνεχίσει να είναι υπολογίσιμη οικονομική και πολιτική δύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 μελών αριθμεί σήμερα λίγο περισσότερο από 400 εκατομμύρια κατοίκους. Με τους γείτονές της, αποτελεί ένα οικονομικό και γεωστρατηγικό χώρο με 800 εκατομμύρια κατοίκους. Η κρίση που διανύει ο κόσμος σήμερα δεν θέτει υπό αμφισβήτηση αυτήν την προοπτική. Αντιθέτως, η αναδιπλώση και το κλείσιμο της Ένωσης δεν είναι μία βιώσιμη λύση και θα αποτελούσε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα ένα σοβαρό σφάλμα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει πάντα, όλο και περισσότερο, συμφέρον να ενσωματώσει στο μέγιστο δυνατόν τις γείτονες χώρες και τις περιφερειακές αρχές, για θέματα ασφαλείας, οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

Οι Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν τα αποθέματα ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι επίσης τα πρώτα εδάφη που πλήττονται από τις επιπτώσεις των δυσκολιών και των «καθυστερήσεων» που σημειώνονται στην ανάπτυξη των γειτόνων τους. Πλήττονται επίσης από τις επιπτώσεις των εθνικών και διεθνών γεωστρατηγικών θεμάτων που περιπλέκουν ή διευκολύνουν τους δεσμούς μεταξύ γειτονικών περιοχών. Για όλους αυτούς τους λόγους, πρέπει να συμμετέχουν στον ορισμό νέων πολιτικών γειτονίας και εταιρικής σχέσης πιο φιλόδοξων και να τους επιτραπεί να συνεισφέρουν στην ευρωπαϊκή ανάπτυξη από το 2014 κι έπειτα.

Σε αυτό το στάδιο ανάπτυξης, το πρόγραμμα I EVP-CTF που βρίσκεται στα πρώτα του βήματα, δεν είναι ακόμα δυνατόν να προτείνει σαφείς και συγκεκριμένες κατευθύνσεις για το 2013 κι έπειτα, παρόλα αυτά, ορισμένα σημεία εμφανίζονται ήδη ως απαραίτητα. Η εργασία που διεξάγεται ήδη από τώρα από την CRPM θα πρέπει να επιτρέψει την κρίσιμη στιγμή την σύσταση πολιτικών και τεχνικών προτάσεων για ένα νέο μέσο εδαφικής συνεργασίας στα σύνορα της Ένωσης.

Φαίνεται ήδη πως οι προτεινόμενες κατευθύνσεις θα πρέπει να ποικίλουν ανάλογα με τις γεωγραφικές περιοχές, γνωρίζοντας πως τα προβλήματα και τα στοιχεία είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένα στην περιοχή της Βαλτικής, του Ατλαντικού, νοτιοανατολικά ή στη Νότια Μεσόγειο. Οι προτάσεις θα πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη την προέκταση ορισμένων σκέψεων: βαλτική στρατηγική και βορινή διάσταση στο Βορά, ανατολική εταιρική σχέση και στρατηγική από τη Μαύρη Θάλασσα ως τα ανατολικά, Ένωση για την Μεσόγειο και δημιουργία της ARLEM⁴, μεταξύ άλλων, για το Νότο. Πρέπει, πέραν τούτου, να λάβουν υπόψη το πραγματικό επίπεδο ανάπτυξης και την ικανότητα κινητοποίησης των συνοριακών Περιφερειών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στα πλαίσια των μελετών σχετικά με τις εδαφικές συνεργασίες, τέθηκε σε λειτουργία στις αρχές Μαΐου μία ομάδα εργασίας CRPM *ad hoc*. Η ομάδα αυτή εξετάζει το μέλλον του 3^{ου} στόχου της πολιτικής συνοχής. Χρειάζεται να συμπεριληφθούν οι προβληματικές συνεργασίες με το σύνολο των γειτόνων στις συζητήσεις της ομάδας αυτής και να διασφαλιστούν οι απαραίτητες συνέργειες μεταξύ των δύο ομάδων «εδαφική συνεργασία» και «εξωτερικές συνεργασίες».

Πέρα από αυτές τις συνέργειες, η ομάδα εργασίας «εξωτερικές συνεργασίες» διεξάγει τις δικές μελέτες με σκοπό την κρίσιμη στιγμή (τέλη 2009/μέσα 2010) να οδηγηθεί σε προτάσεις· προτάσεις που θα κατατεθούν για έγκριση στα μέλη της CRPM και θα ενσωματωθούν στο «πακέτο» διαπραγματεύσεων CRPM για το 2014.

Στις προτάσεις της πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ορισμένα σημεία:

- Διαφοροποίηση προσέγγισης μεταξύ των περιοχών στις οποίες αναφέρονται· δεν μπορούμε ούτε να προτείνουμε τα ίδια θέματα, ούτε τις ίδιες μεθόδους, ούτε τους ίδιους κανόνες λειτουργίας και προϋποθετότητας ανάλογα με την κάθε περιοχή ;
- Αναγνώριση της ευρύτερης γειτονίας στο περιεχόμενο των νέων προτάσεων ;
- Πρόταση κανόνων διακυβέρνησης που να περιλαμβάνει το περιφερειακό επίπεδο, ήδη από την εξαγγελία πολιτικών και μελλοντικών προγραμμάτων ;
- Δεσμός που πρέπει να ενισχυθεί μεταξύ του προγράμματος «διασυνοριακής» συνεργασίας και των ενεργειών I EVP που διεξάγονται σε διμερές και περιφερειακό επίπεδο (με την έννοια των πολυεθνικών περιοχών).

⁴ ARLEM : Ευρω-Μεσογειακή Περιφερειακή και Τοπική Συνέλευση

Σημ. : Η CRPM υπερασπίστηκε από το 2008 την διεύρυνση των στοχασμών σχετικά με την πολιτική ευρωπαϊκής συνοχής ενσωματώνοντας σε αυτήν, την προβληματική των συνοριακών χωρών στα ανατολικά και στα νότια· η ανάπτυξη των χωρών αυτών ούσα ευρέως προσαρμοσμένη στις συνθήκες της μακροπρόθεσμα ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα, το κυρίαρχο ευρωπαϊκό μέσο για ενέργειες με αυτές τις περιοχές, είτε πρόκειται στον οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό ή κατάρτισης κ.ά. είναι η ΙΕVP, κυρίως στους διμερείς και πολυεθνικούς της τομείς (περιφερειακός). Το γεγονός πως υπάρχει απέχει πολύ από το να μπορεί να ανταπεξέρχεται με αποτελεσματικό και κατάλληλο τρόπο στις προκλήσεις που εμφανίζονται και γίνονται ολοένα και πιο έντονες, ειδικότερα εξαιτίας της δυσαναλογίας μεταξύ των χορηγούμενων χρηματικών ποσών και τους κανόνες προϋποθετότητας. Πέρα από τις προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση του μηχανισμού «διασυνοριακής» συνεργασίας, πρέπει λοιπόν η ομάδα εργασίας να παρακολουθήσει το ισχύον πρόγραμμα ΙΕVP στο σύνολό του και να ετοιμάσει προτάσεις για μία πραγματική «σύγκλιση γειτνίασης» στα σύνορα της Ένωσης, περικλείοντας τις εδαφικές προβληματικές.

Όπως και στην περίπτωση της μελέτης σχετικά με το σημερινό πρόγραμμα, προτείνεται η ομάδα εργασίας της CRPM να προσεγγίσει το πρόγραμμα **Interact** που προωθεί και στηρίζει την σωστή διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας. Ομοίως, τα μέλη της ομάδας εργασίας θα έρθουν πιο κοντά με το δίκτυο **ORATE** (Δικτυακό Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής με σκοπό την προώθηση ιδεών που θα εφαρμοστούν από κοινού.

4. Ενδεικτικό πρόγραμμα:

Ιούνιος -Αύγουστος 2009	Συμμετοχή στις ιδέες της ομάδας εργασίας <i>ad hoc</i> σχετικά με τις εδαφικές συνεργασίες (Στόχος 3)
Ιούνιος -Αύγουστος 2009	Ολοκλήρωση ενημερωτικού σημειώματος σχετικά με την προβληματική ΙΕVP-CTF για την Γενική Συνέλευση της CRPM (Οκτώβριος 2009 στο Γκέτεμποργκ)
Τέλη 2009 - αρχές 2010 (ανάλογα με την εξέλιξη του Προγράμματος και της ευρωπαϊκής ατζέντας)	Πολιτικό σημείωμα αναφορικά με την ενσωμάτωση της θεματικής «εδαφική συνεργασία/σύνολο των γειτόνων» στις ευρωπαϊκές πολιτικές μετά το 2013
1^ο εξάμηνο 2010	Σεμινάριο <i>benchmarking</i> (συγκριτική αξιολόγηση) στο ισχύον πρόγραμμα, παρουσίαση προτάσεων για το μέλλον - Θα οργανωθεί σε συνδυασμό με την μελέτη σχετικά με την «εσωτερική» εδαφική συνεργασία.

ANNEX:

Information on the various ENPI and wider neighbourhood programmes concerning CPMR regions

1/ Cross-border cooperation pursued by the outermost regions through the European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI) and the wider neighbourhood action plan for the outermost regions

The outermost regions are a group of seven regions (Madeira and the Azores, the Canary Islands and the four French overseas departments⁵), which are part of three member states (Portugal, Spain and France) and are located in three specific geographical areas (the Atlantic, the Caribbean and the Indian Ocean). They are in a very particular and unique situation within the EU, due to their remoteness from EU territory, their isolation, and proximity to other continents.

This specific situation is recognised by Article 299(2) of the Treaty on European Union, which acknowledged the need to adopt specific measures, first to help these regions overcome the problems related to their disadvantaged situation compared to continental regions, and second to develop their potential.

On the basis of Article 299(2) of the Treaty, the European Commission has for some years been developing an EU strategy for the outermost regions, which is set out in its Communication entitled “A stronger partnership for the outermost regions” of May 2004.⁶ This strategy has three priorities: to increase their accessibility (internal and external), to improve their competitiveness and to integrate them into their specific regional areas.

2/ The outermost regions and cross-border cooperation: the specific example of the Canary Islands through the ENPI – the Spain (Canaries)/ southern Morocco Programme

As far as the EU’s approach to territorial cooperation at its external borders is concerned, the specific situation of the outermost regions has been largely neglected. They (and even then just the Canary Islands) were only allowed to get involved in cross-border cooperation under ENPI as from 2007. The Canary Islands had not been allowed to participate in cross-border cooperation before then as they had not been considered as external maritime borders of the EU and could therefore not join the Spain-Morocco cooperation programme under Interreg IIIA (2000-2006), which only involved certain Andalusian provinces, Ceuta and Melilla.

It was not until the 2007-2013 period that the Canaries Islands finally came to be considered as external maritime borders of the EU and therefore became eligible to participate in cross-border cooperation, which, during this time, was incorporated into the wider context of neighbourhood policy. The Canary Islands now constitute the Atlantic fringe of neighbourhood policy.

The Spain/Morocco cross-border cooperation programme has two strands: one for Spain and northern Morocco, which involves Andalusia, and one for Spain and southern Morocco, which involves the Canary Islands. Negotiations with the Commission began in 2006. The Spain-southern Morocco strand involving the Canary Islands has a €32 million budget, of which 50% is funded by the ERDF and the ENPI.

In order to establish this cooperation, and until the neighbourhood programme was approved, another cross-border cooperation programme involving just the ERDF is in preparation.

3/ The wider neighbourhood action plan

This plan was originally proposed in the above-mentioned Communication from the Commission of May 2004, which set out an EU strategy for the outermost regions based on three priorities: to increase their accessibility (internal and external), to improve their competitiveness and to integrate them into their specific regional areas.

As mentioned before, one of the specific characteristics of the outermost regions is their remoteness from EU territory, their isolation, and proximity to other continents. They therefore have to a dual challenge: membership of the EU and integration within the Single Market on the one hand, and membership of their specific regional area, remote from EU territory and close to other, usually poorer countries, with which they have economic, historic and cultural ties.

⁵ Martinique, Guadeloupe, Guyana, La Réunion

⁶ COM (2004) 343 final, 26.05.2004

Because of their specific geographical location, cooperation with neighbouring third countries is essential for the outermost regions, as cooperation inevitably has to be with them. Such cooperation is far from easy and several difficulties have to be overcome, especially the lack of any single financial management instrument that can be used on both sides of the border. In this context, the wider neighbourhood action plan aims to help the outermost regions to integrate more easily with their socio-economic and cultural area by removing obstacles which limit the opportunities for exchanges with the surrounding regional area. To achieve this, it is necessary to promote the free movement of goods, services and people in a coherent fashion, including by facilitating exchanges of experiences. The Commission is proposing that the action plan should have two main strands: firstly transnational and cross-border cooperation; and secondly trade and customs measures. The action plan should also include measures to inform all those concerned, including Commission delegations in third countries, about the extent of the challenge which the outermost regions and countries in their regional area face.

The latest Commission Communication on the outermost regions, entitled "The outermost regions: an asset for Europe",⁷ emphasises their specific geostrategic and geographical position and the need to continue developing the wider neighbourhood action plan in the future, bearing in mind the major importance of cooperation for the outermost regions, for whom this is not a matter of choice but one of need.

(Information provided by the Canary Islands regional authorities)

4/ Contribution from the Balkans and Black Sea Commission

Despite of the solid political and regulatory framework developed over a decade for the cooperation between the EU members and its neighbouring countries, it is profound that the EU still has in its checklist major challenges to respond to.

Starting from the currently operating programme in the Black Sea Basin, which after overcoming a number of difficulties and consecutive consultations published its first call for cooperation proposals in the second semester of 2009 for the current programming period, a number of considerations are aggregated. On top of the already limited budget of a bit over € 17 million till 2013, the currently pending signing of bilateral agreements with the partner countries do also cause a feeling of uncertainty mainly to the beneficiaries. The remaining EU partners to sign the bilateral agreements are obliged to do so by December 31st this year but if they fail to, the Commission claims to consider alternative scenarios to the relief of the successful beneficiaries.

The European regions, the development motors in the Union, especially those located in the eastern neighbourhood and dependant on their central governments, are deeply concerned by the climate of uncertainty, despite of the good will of both the European and the partner regions. The national governments need to take more solid steps to be taken towards the successful cooperation of their territories and will be asked in collaboration with the EU to refine and define their targets for the next programming period.

(Information provided by Kentriki Makedonia Region)

5/ European Neighbourhood and Partnership Instrument - Cross-border Cooperation - Mediterranean (ENPI-CBC-MED)

The ENPI - CBC - Mediterranean Sea Basin Programme 2007 - 2013 is a multilateral cooperation programme that provides a framework for carrying out cross-border activities in the context of the Mediterranean Neighbourhood Policy, alongside efforts led as part of the Euro-Mediterranean Partnership. ENPI is co-financed through the Neighbourhood Fund (ENP) and the European Regional Development Fund (ERDF).

One of the innovative and special features resides in the simplification of procedures, similar to those of the Structural Funds, with multi-annual programming, territorial partnerships and matched funding. The cross-border strand allows for cooperation led by national, regional or local government, public bodies, international organisations, businesses, NGOs and other economic operators.

⁷ COM (2008) 642 final, 17.10.2008

The first call for proposals concerns the 4 Priorities of the programme:

- Promotion of socio-economic development and enhancement of territories;
- Promotion of environmental sustainability at the basin level;
- Promotion of better conditions and modalities for ensuring the mobility of persons, goods and capitals;
- Promotion of cultural dialogue and local governance.

The budget allocated to this first call amounts to 32,811,784 euros. The deadline is 20 October 2009.

It is important to note that this call for proposals is issued with a suspension clause since most of the Mediterranean Partner Countries have not yet signed the Programme Financing Agreement (the deadline for this is 31 December 2009). This must be signed before project leaders can receive co-funding. Despite the willingness of all the partners, this situation is generating a feeling of uncertainty on the part of regional stakeholders.

The role played by local actors in cooperation within the Mediterranean countries remains one of the major challenges for addressing global economic changes, climate change and migration phenomena. The EU needs to respond using all the instruments at its disposal, including the ENPI-CBC-MED programme.

Despite this, it is important to note that there is no mention of a reference document on the Union for the Mediterranean among the key documents indicated in the guidelines for project applicants for the first ENPI-CBC-MED call. The ENPI-CBC-MED programme should aim to act as a lever for implementing the “Euro-Mediterranean Policy / Union for the Mediterranean” at local level.

National governments within the Sea Basin should make firmer commitments with regard to cooperation in their territories. The national delegations of the Programme Steering Committee should undertake to strengthen the link between the programme and all that has so far been achieved through the “Euro-Mediterranean Partnership / Union for the Mediterranean” to continue ensuring complementarity and coherence between strategies and projects under the different priorities.

It would be interesting for the CPMR/IMC to organise a Seminar on this issue.

(Information provided by Campania Region)